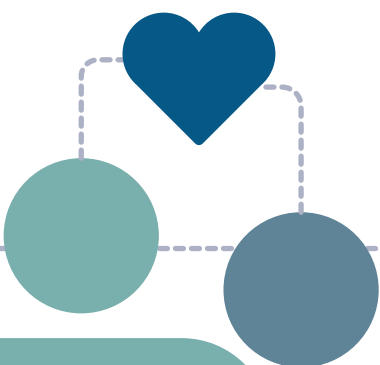
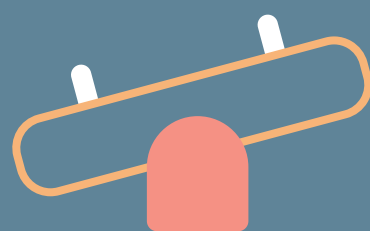
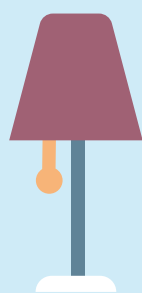
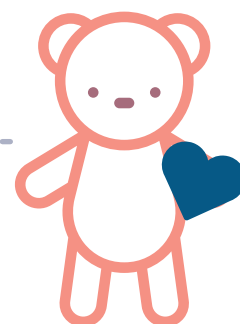
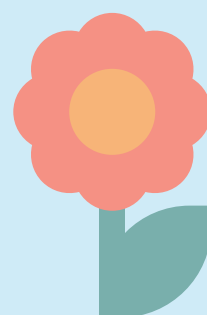

Vaikų auklėjimas be smurto

Pozityvi tėvystė siekiant uždrausti
fizinių bausmių taikymą

NON-VIOLENT
childhoods

Leidėjas	Baltijos Jūros Valstybių Tarybos sekretoriatas Slussplan 9, PO Box 2010, 103 11 Stokholmas, Švedija
Autorius	Olivia Lind Haldorsson
Redaktoriai	Turid Heiberg ir Maria Corbett
Programos partneriai	Baltijos Jūros Valstybių Taryba; Estijos socialinių reikalų ministerija; Suomijos socialinių reikalų ir sveikatos ministerija; Latvijos gerovės ministerija; Lenkijos vaikų teisių ombudsmenas; Švedijos sveikatos ir socialinių reikalų ministerija; bei „Visuotinė iniciatyva dėl visų fizinių bausmių vaikams panaikinimo“
Ekspertų indėlis	Staffan Janson ir Daja Wenke; bei Helen, Katariina, Linda, Linda, Matilda ir Rain Erik iš Estijos Vaikų gerovės sąjungos jaunimo tarybos
Bendra autoriai	Estija: Kristel Amjarv, Andres Aru, Monica Jaanimets, Joanna Karu, Pille Kuldkepp, Ly Kasvandik, Eve Liblik, Enelis Linnas, Triin Lumi, Kaileen Magi, Sirje Rass, Tiina Valvas ir Piret Visnapuu-Bernadt. Suomija: Jukka Makela. Visuotinė iniciatyva dėl visų fizinių bausmių vaikams panaikinimo: Eloise Di Gianni. Islandija: Edda Vikar Gudmundsdottir. Latvija: Kristina Freiberga ir Zanda Rūsiņa. Lietuva: Audronė Bedorf. Malta: Sharon Attard. Norvegija: Elise Skarsaune. Lenkija: Ewa Jarosz ir Renata Szredzinska. Švedija: Ulf Axberg, Eva Bellander, Doris Nilsson, Susanna Nordh ir Bengt Soderstrom. BJVT sekretoriatas: Shawna von Blixen ir Marlene Riedel.
Dizainas	Myah Design www.myahdesigns.com
Kūrybinė grupė	Shawna von Blixen ir Marlene Riedel

ISBN: 978-91-985551-3-4

2018

Šį darbą licencijuoja Baltijos Jūros Valstybių Taryba pagal „Creative Commons“ Priskyrimas - Nekomercinis naudojimas - Jokių išvestinių kūrinių 4.0 tarptautinę licenciją. Jei norite peržiūrėti licenciją, apsilankykite <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Norėtumėte išversti šį leidinį?

Prašome kreiptis į Baltijos Jūros Valstybių Tarybą, jei norite sužinoti daugiau apie formatą, akreditaciją ir autorių teises.

turinys

programa „vaikystė be smurto“ 1

01

įžanga ir pagrindinės idėjos 4

02

tėvystė besikeičiančiame pasaulyje 6

03

pozityvi tėvystė 10

3.1 pozityvios tėvystės metodai 10

3.2 pozityvios tėvystės programos 11

04

pozityvios tėvystės iniciatyvų principai 14

4.1 vaikų teisės 14

4.2 praktika pagrįsti moksliniai tyrimai 15

4.3 praktika pagrįsti įrodymai 15

4.4 įtraukimas 17

4.5 dirbkime kartu 18

05

įtakios veiksmų dėl pozityvios tėvystės 22

5.1 paskirtis, tikslai ir principai 22

5.2 programos pasirinkimas 23

5.3 įrodymai ir vertinimas 23

5.4 ištekliai ir ekonominis efektyvumas 23

5.5 įgyvendinimo planas 24

5.6 pozityvios tėvystės iniciatyvos
įgyvendinimo struktūra 25

programa „vaikystė be smurto“

pakeiskime pasaulį: kad vaikystė be smurto taptų realybe

Nacionalinio įstatymo, draudžiančio vaikų fizinės bausmės bet kurioje aplinkoje, įskaitant namus, priėmimas yra esminis pasiekimas. Tai yra aiškus pranešimas, kad fizinės bausmės yra smurto prieš vaikus forma, kuri jau nebėra nei socialiai priimtina, nei teisiškai leistina. Įsigaliojus draudimui, visuomenės ir valstybės privalo investuoti į veiksmingą jo įgyvendinimą. Visame pasaulyje šalys susiduria su šiuo iššūkiu, o tikslas – panaikinti vaikų fizinės bausmės – dabar įtrauktas tiek į nacionalines, tiek ir regionines darbotvarkes.

Baltijos jūros regionas yra beveik vaikų „fizinės bausmių netaikymo zona“, nes 10 iš 11 regiono šalių jau yra uždraudusios fizinės bausmės visose aplinkose. Švedija buvo pirmoji šalis pasaulyje, kurioje priimtas teisinis draudimas 1979 m.; Suomija (1983 m.), Norvegija (1987 m.), Danija (1997 m.), Latvija (1998 m.), Vokietija (2000 m.), Islandija (2003 m.), Lenkija (2010 m.), Estija (2015 m.) ir Lietuva (2017 m.). Rusijos Federacija teisinio draudimo dar neįvedė.

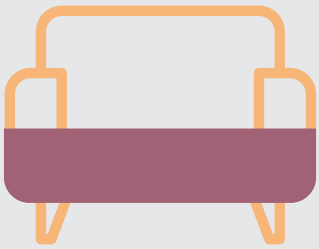
Baltijos jūros regionas yra įvairialypis. Kai kurios regiono šalys turi beveik 40 metų teisinio draudimo įgyvendinimo patirtį, o kitos tik pradėjo kelionę, siekdamas užtikrinti vaikystę be smurto. Programa „Vaikystė be smurto“ remiasi išskirtiniu įsipareigojimu ir lyderyste, kurią pademonstravo regiono pokyčių kūrėjai. Tai apima politikus, valstybės pareigūnus, paslaugų teikėjus, specialistus, tyrinėtojus, šalininkus, žiniasklaidą ir piliečius, įskaitant vaikus, jaunimą ir tėvus.

Plėtra Baltijos jūros regione parodo, kad galima pakeisti požiūrį ir elgesį, o socialines normas galima transformuoti pozityvaus vaikų auginimo be smurto labui. Įsigaliojus nacionaliniam draudimui, vis daugiau tėvų atsisako taikyti fizinės bausmės auklėjant savo vaikus. Tačiau, nepaisant pasiektos pažangos, per daug vaikų vis dar patiria fizinį ir emocinį smurtą arba žeminantį bei menkinantį elgesį.

Programos „Vaikystė be smurto“ tikslas – skatinti visišką vaikų fizinių bausmių draudimo Baltijos jūros regione įgyvendinimą, daugiašalėms suinteresuotoms šalims bendradarbiaujant, planuojant ir vykdant veiksmus. Veiklos programai vadovauja Baltijos Jūros Valstybių Tarybos sekretoriatas ir ją bendrai finansuoja Europos Komisija. Penkių šalių partneriai remia Baltijos jūros regiono ministerijų ir nacionalinių institucijų sudarytą projektą: Estijos socialinių reikalų ministerija; Suomijos socialinių reikalų ir sveikatos ministerija; Latvijos gerovės ministerija; Lenkijos vaikų teisių ombudsmenas; Švedijos sveikatos ir socialinių reikalų ministerija. „Visuotinė iniciatyva dėl visų fizinių bausmių vaikams panaikinimo“ yra tarptautinis programos partneris.

Programa „Vaikystė be smurto“ parengė rekomendacinio pobūdžio pranešimus ir kampaniją, skirtą tėvams, vaikams, specialistams, šalininkams ir politikos formuotojams. Kiekviename pranešime daugiausia dėmesio skiriama konkrečiai temai; nuoseklus vadovas, draudimo įgyvendinimas namų aplinkoje, pozityvi tėvystė, sąmoningumo skatinimo kampanijos, paslaugų teikimas ir pažangos stebėseną. Be to, kampanija skatina sąmoningumą apie žalingą fizinių bausmių poveikį ir sąmoningumą, kaip svarbu vaikams turėti suaugusius asmenis, kuriais galėtų pasitikėti ir į juos kreiptis. Pranešimai ir kampanija įkvepia ir pateikia rekomendacijas bei praktines priemones, skirtas keisti visuomenę ir vaikystę be smurto paversti realybe. Nors pranešimai grindžiami Baltijos jūros regiono patirtimi, jie perteikia pagrindines idėjas ir išryškina geriausias praktikas, kurios yra svarbios ne tik 11- kai regiono valstybių, bet ir visai Europai bei už jos ribų.

Daugiau informacijos apie pranešimus ir kampaniją galima rasti adresu **www.childrenatrisk.eu/nonviolence**

01

Įžanga ir pagrindinės idėjos

Nenaudojanti smurto pozityvi tėvystė yra svarbiausias pagrindas sėkmingam nacionalinių įstatymų įgyvendinimui, siekiant uždrausti vaikų fizines bausmes.

Šiais laikais yra daug pozityvios tėvystės iniciatyvų, kuriomis siekiama padėti tėvams susidoroti su išskylančiomis tėvystės problemomis. Jomis siekiama paremti tėvus, kuriant strategijas ir lavinant įgūdžius, kad būtų galima pereiti nuo fizinių bausmių taikymo link nesmurtinių veiksmų, kuriais kuriami ir stiprinami tvirti ir pozityvūs santykiai su vaiku. Pozityvi tėvystė mažina tikimybę, jog tėvai fiziškai ir emociškai išnaudos savo vaikus, bei gerina tėvų ir vaikų santykius.

Šis rekomendacinis pranešimas yra atspirties taškas diskusijoms apie tai, kaip pasikeitė tėvystė kintančiame pasaulyje. Jame aprašoma, kas yra pozityvi tėvystė, ir pateikiama trumpa universalių, tikslinių ir pasirinktinių iniciatyvų apžvalga. Pristatomi pagrindiniai principai, kuriais vadovaujamosi skatinant pozityvią tėvystę. Rekomendacinį pranešimą sudaro rekomendacijos, kaip padėti valstybėms pasirinkti pozityvios tėvystės iniciatyvas, visų pirma, remiantis Baltijos jūros regiono šalių patirtimi.

PAGRINDINĖS IDĖJOS

Šiame rekomendaciniame pranešime pateikiamos šios pagrindinės idėjos:

- Yra stiprus teisinis, socialinis ir mokslinis pagrindas, kuriuo remiantis siekiama panaikinti vaikų fizines bausmes. Pažanga visame pasaulyje rodo, kad galima pakeisti tėvų požiūrį ir elgesį.
- Pozityvi tėvystė yra visuotinis terminas pavadinti skirtingus vaikų auginimo be smurto, įskaitant fizinių bausmių netaikymą, metodus. Pozityvi tėvystė pripažįsta, kad nustatyta konkreti tvarka ir ribos yra svarbios auklėjant ir kad egzistuoja efektyvesni ir mažiau žalingi būdai auginti vaikus nei fizinių bausmių taikymas.
- Yra daugybė skirtingų pozityvių vaikų auklėjimo programų, įskaitant visuotines prevencines kampanijas, paramą teikiant paslaugas bei individualias ir grupines švietimo programas. Programomis siekiama pakeisti tėvų standartus, nuostatas ir elgesį tam, kad būtų panaikintas vaikų fizinių bausmių taikymas. Programose naudojamos skirtingos metodikos, taikomos skirtingoms tikslinėms grupėms ir naudojamos skirtingose situacijose.
- Yra įvairių požiūrių į pozityvią tėvystę, įskaitant bihevioristinį ir pagrįstą teisėmis. Šie požiūriai paskatino daugybę skirtingų pozityvios tėvystės programų, įskaitant „visuotines“ prevencines kampanijas, „pasirinktine“ paramą teikiant paslaugas ir „tikslines“ individualias ir grupines švietimo programas.
- Yra penki pagrindiniai veiksmingos ir į vaikus orientuotos veiklos principai, skatinantys pozityvią tėvystę:
 - Vaikų teisės
 - Praktika pagrįsti moksliniai tyrimai
 - Praktika pagrįsti įrodymai
 - Įtraukimas
 - Darbas kartu
- Buvo sukurta sistema, padedanti pasirinkti tinkamą programą jūsų situacijai ir tikslinei grupei; ji sutelkiama į šiuos aspektus:
 - Paskirtis ir tikslai
 - Principai
 - Požiūris
 - Programos tipas
 - Metodai
 - Įrodymai
 - Šaltiniai
 - Įgyvendinimas
 - Vertinimas

02

tėvystė besikeičiančiame pasaulyje

Istoriškai taip dažnai susiklostydavo, jog tėvai galėdavo bausti vaikus smurtinėmis bausmėmis ir nebūdavo laikomi už tai atsakingais. Šiais laikais egzistuoja stiprus teisinis, socialinis ir mokslinis pagrindas, kuriuo siekiama uždrausti vaikų fizinių bausmių taikymą. Pažanga visame pasaulyje rodo, jog galima pakeisti tėvų požiūrį ir elgesį.

Per visą istoriją vaikų padėtis ir tai, kaip jie yra suvokiami, buvo svarbiausia tėvų ir vaikų santykių sąlyga ir lėmė tai, kaip vaikai buvo auklėjami. Istoriškai vaikai dažnai buvo laikomi savo tėvų nuosavybe, be jokių individualių teisių. Todėl buvo manoma, kad suaugusieji gali bausti vaikus smurtinėmis bausmėmis.

Šiais laikais egzistuoja stiprus teisinis, socialinis ir mokslinis pagrindas, kuriuo siekiama uždrausti vaikų fizinių bausmių taikymą ir aiškiai parodyti, kad visų formų smurtas prieš vaikus yra nepriimtinas. Didėja visuotinis judėjimas, kuriuo siekiama įstatymais uždrausti fizines bausmes ir didinti paramą tėvams, kad jie užmegztų pozityvius santykius su savo vaikais. Ši pažanga pasiekta naudojantis daugeliu kanalų, įskaitant mokslinius tyrimus, socialinius pokyčius ir teisinės reformas.

Vaikų, kaip teisių turėtojų, pripažinimas meta iššūkį suvokimui, kad tėvams „priklauso“ jų vaikai arba kad jie turi absoliučias teises į savo vaikus. Tėvams ir globėjams vis dar tenka pagrindinis vaidmuo vaikų auklėjimo ir vystymosi procese, tačiau daugiausia dėmesio skiriama atsakomybei veikti geriausių vaiko interesų labui ir padėti įgyvendinti vaikų teises, įskaitant teisę į vaikystę be smurto.

Moksliniai tyrimai suteikė naujų žinių apie vaiko vystymąsi ir neigiamą fizinių bausmių poveikį vaikų sveikatai bei vystymuisi, nukreipiant veiksmingo vaikų auklėjimo suvokimą nuo bausmės į vaiko vystymosi galimybių optimizavimą ir skatinimą.¹ Socialinė

pažanga, įskaitant socialinę apsaugą, lyčių lygybę, ankstyvą vaikų priežiūrą ir visuomenės sveikatą, sukūrė socialinį foną, kuriame smurto prieš vaikus gali būti išvengta ir jis gali būti nustatytas, pavyzdžiui, teikiant priežiūrą prieš ir po gimdymo, reguliariai atliekant vaikų sveikatos patikrinimus ir vaikų apsaugos tarnyboms teikiant paramą šeimoms.

Vaikai, kaip teisių turėtojai: Kitas svarbus plėtros etapas yra tai, kad vis labiau pripažįstama, jog vaikai yra visaverčiai žmonės, turintys teisę į orumą, dalyvavimą ir apsaugą nuo visų smurto formų tarptautinėje, regioninėje ir nacionalinėje teisėje, įskaitant beveik visuotinį JT vaiko teisių konvencijos priėmimą (JTVTK). JTVTK aiškiai draudžia bet kokio pobūdžio smurtą prieš vaikus.² JT Vaiko teisių komitetas patvirtino, kad visos fizinės bausmės, nors ir lengvos, pažeidžia vaikų teises, įskaitant atvejus, kai jas namuose taiko tėvai.³

Kelios kitos tarpyvyriausybines organizacijos ir žmogaus teisių gynimo institucijos sutinka, kad tai yra teisinė pareiga uždrausti fizinių bausmių taikymą. Europoje Europos socialinių teisių komitetas nustatė, kad valstybės, šios Konvencijos Šalys, neuždraudžiančios fizinių bausmių taikymo, pažeidžia Peržiūrėtą socialinę chartiją. Be to, Europos Tarybos Parlamentinė Asamblėja, kurioje dalyvauja visų 47 valstybių narių parlamentų atstovai, priėmė rekomendaciją, kurioje raginama, kad Europa taptų „zona be fizinių bausmių“.

1 Joan E. Durrant ir Ashley Stewart-Tufescu, „Kas yra „drausmė“ vaiko teisių amžiuje?“ 2017, 25(2), Tarptautinis vaikų teisių žurnalas 360.

2 VTK 19 straipsnis; 38 straipsnis, kuriuo draudžiamas kankinimas ir kitas žiaurus, nežmoniškas ar žeminantis elgesys ar bausmė; ir 28 straipsnio 2 paragrafas, pagal kurį valstybės, šios Konvencijos Šalys, įpareigoja „užtikrinti, kad mokyklos drausmė būtų administruojama taip, kad atitiktų vaiko, kaip žmogaus, orumą ir šią Konvenciją.“

3 Vaiko teisių komitetas, „Bendrasis komentaras Nr. 8 (2006) „Vaiko teisė į apsaugą nuo fizinių bausmių ir kitų žiaurių ar žeminančių bausmių“.

Europos Žmogaus Teisių Teismas priėmė reikšmingus sprendimus dėl fizinių bausmių taikymo. Teismas patvirtino, kad vaikų fizinės bausmės, naudojamos namuose ar mokykloje, yra Europos Žmogaus teisių konvencijos 3 straipsnio, draudžiančio žeminančias bausmes, pažeidimas.⁴

Teismas nustatė, jog tam tikrais atvejais, esant sistemingo ir reguliaraus vaikų mušimo rizikai, vaikai gali būti paimti globai.⁵ Teismas taip pat pabrėžė, kad teisės į asmeninį ar šeimos gyvenimą ar tikėjimo laisvės negalima naudoti kaip svarbių argumentų, siekiant, kad būtų atmestas fizinių bausmių taikymo draudimas.⁶

Amerikos žmogaus teisių komisija taip pat pasisako už tai, kad būtų uždraustas fizinių bausmių taikymas.⁷ Be to, daugėja valstybių, kurios teisiškai uždraudė fizinių bausmių taikymą. Iki šiol 54 valstybės uždraudė vaikų fizinių bausmių taikymą, įskaitant jų taikymą šeimos namuose. Dar bent 56 valstybės išreiškė įsipareigojimą visiškai jas uždrausti.⁸

Priežastys, kodėl tėvai taiko fizinės bausmes: Daugelis tėvų ir toliau taiko fizinės bausmes „auklėti“ savo vaikams. Tėvai gali žiūrėti į smurtą kaip į įprastą ir tinkamą būdą mokyti ir kontroliuoti vaikus. Kai kurie tėvai gali jaustis priversti palaikyti fizinių bausmių taikymą, gal jiems daro įtaką senas požiūris, įsitikinimai, gal kultūrinės praktikos, kurios toleruoja smurtu paremtus vaikų auklėjimo metodus. Prisiėmus tėvystės vaidmenį kartais tėvams kyla didelių iššūkių. Kartais fizinių bausmių taikymas yra streso, įtampos ir pykčio rezultatas, o turimos žinios apie tai, kaip sudėtingose situacijose galima reaguoti nesiimant smurto, yra ribotos. Smurtas taip pat gali būti naudojamas kaip prastų bendravimo įgūdžių arba negebėjimo kontroliuoti ar išreikšti emocijas, pasekmė. Be to, tėvai gali nežinoti, kaip jų veiksmai veikia vaikus, ir kad smurtas turi neigiamą poveikį vaikų sveikatai ir jų vystymuisi.

Faktas, kad daugelis tėvų ir toliau taiko fizinės bausmes, nepaisant teigiamų pokyčių ir paskatų panaikinti smurtą prieš vaikus, rodo, kad tėvams reikia paramos ieškant alternatyvių strategijų ir metodų sprendžiant vaikų auklėjimo problemas. Pažanga visame pasaulyje rodo, kad galima pakeisti atskiro asmens elgesį. Tam, kad tai pavyktų, reikia turėti tvirtą pagrindą ir žinoti veiksmus, kuriais būtų galima pakeisti pasenusius požiūrius ir įsitikinimus ir pristatyti naujas idėjas bei praktiką. Daugelis visuomenių laikė vaikus savo nuosavybe arba „besitreniruojančiais būti suaugusiais“. Laikui bėgant visuomenė pastebėjo dramatišką vaikų statuso šeimoje ir bendruomenėje pasikeitimą. Todėl pasikeitė tėvystės samprata, iš naujo buvo peržiūrėta bausmės sąvoka ir tėvams buvo parengtos vaikų auginimo be smurto strategijos.

Švedija yra ryškus pokyčių pavyzdys, kurie yra įmanomi kuriant aukštą sąmoningumo ir socialinės paramos lygį remiant teisinį fizinių bausmių taikymo draudimą. Iki įstatymo priėmimo ir per pastaruosius 40 metų po to, yra stebimas ženklus pasikeitimas, kaip vaikai suvokiami ir kaip su jais elgiamasi. Vaikai laikomi teisių turėtojais ir visuomenės nariais, su absoliučia teise į laisvę nuo visų formų smurto, įskaitant fizinės bausmes. Švedijoje žymiai sumažėjo tėvų taikomų fizinių bausmių.⁹

4 Europos Žmogaus Teisių Teismas, Tyrer prieš JK, 1978 m., Campbell ir Cosans prieš JK, 1982; Y prieš JK, 1992; Costello Roberts prieš JK, 1993; A. prieš JK, 1998.

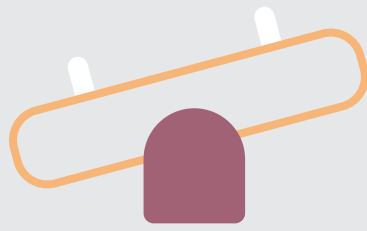
5 Tlapak ir kiti prieš Vokietiją (Nr. 11308/16 ir 11344/16) ir Wetjen ir kiti prieš Vokietiją (Nr. 68125/14 ir 72204/14) https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Minors_ENG.pdf

6 ECtHR, Philip Williamson ir kiti prieš JK, 2000; paraiškos Nr. 55211/0.

7 Pavyzdžiui žiūrėkite <http://cidh.org/Ninez/CastigoCorporal2009/CastigoCorporal1eng.htm> ir http://www.oas.org/en/iachr/media_center/PReleases/2014/074.asp

8 Atnaujinimus rasite Pasaulinės iniciatyvos svetainėje <http://www.endcorporalpunishment.org/>

9 C. Jernbro ir S. Jansson: Smurtas prieš vaikus Švedijoje 2016 m. Vaikų gerovės fondas, Švedija, 2017 m. rugpjūčio mėn.

03

pozityvi tėvystė

Pozityvi tėvystė yra visuotinis terminas skirtingiems vaikų auginimo be smurto požiūriams, įskaitant fizinių bausmių netaikymą, metodams. Pozityvi tėvystė pripažįsta, kad nustatyta konkreti tvarka ir ribos yra svarbios auklėjant vaikus ir kad egzistuoja efektyvesni ir mažiau žalingi būdai auginti vaikus nei fizinių bausmių taikymas. Yra įvairių požiūrių į pozityvią tėvystę, įskaitant biheivoristinį ir grįstą teisėmis, kurie įkvėpė daugybę skirtingų pozityvios tėvystės programų.

Pozityvi tėvystė yra platus terminas, apimantis skirtingus požiūrius į vaikų auginimą. Šiems metodams bendra tai, kad jie skatina tėvystę be smurto bei perėjimą nuo fizinių bausmių taikymo.

Dažnai klaidingai suprantama, kad vadovaujantis pozityvia tėvyste nėra nubrėžiamos ribos ir nėra nustatytos konkrečios vaikų auklėjimo taisyklės. Netgi atvirkščiai, pozityvios tėvystės metodai pripažįsta, jog nustatytos konkrečios ribos auklėjant vaikus yra svarbiausia, tačiau yra ir kitų, veiksmingesnių ir mažiau kenksmingų būdų, nei taikyti fizines bausmes mokant ir auginant vaikus.

Konstruktivus, abipusis bendravimas tarp tėvų ir vaikų yra svarbus kertinis pozityvios tėvystės pamatas. Vaikams augant ir bręstant, keičiasi jų poreikiai, gebėjimai, interesai ir iššūkiai. Pozityvi tėvystė apima tokio bendravimo užtikrinimą, kai atsižvelgiama ir prisitaikoma prie skirtingo amžiaus vaikų vystymosi ypatybių ir poreikių. Bendravimas niekada neturi būti gąsdinantis ar žeminantis..

3.1 POZITYVIO TĖVYSTĖS METODAI

Pozityvios tėvystės metodai kartais skirstomi į dvi pagrindines kryptis: biheivoristinį („lengvajį“) arba teisėmis pagrįstą („stiprųjį“) pozityvios tėvystės metodus.¹⁰

3.1.1 BIHEVIORISTINIS METODAS

Biheivoristinis („lengvasis“) tėvystės metodas grindžiamas elgesio teorijomis ir įsitikinimu, kad vaiko elgesys gali būti formuojamas paskatinimo ir pasekmės principais. Šis metodas skatina naudoti strategijas be smurto, kurti tvirtus tėvų ir vaikų santykius, stiprinti teigiamą vaiko elgesį ir moko laikytis taisyklių.

3.1.2 TEISĖMIS PAGRĪSTAS METODAS

Teisėmis pagrįstas („stiprusis“) tėvystės metodas grindžiamas suaugusiųjų ir vaikų santykiais žmogaus teisių požiūriu. Šis metodas skatina ne smurtu pagrįstas strategijas ir pagarbą vaikui kaip augančiam ir besimokančiam individui. Tėvystė yra suprantama kaip vaiko žinių ir supratimo raidos rėmimo procesas.¹¹ Pradinis taškas yra sustabdyti visus veiksmus, kurie žemina, gąsdina ar žeidžia vaiką. Tėvų vaidmuo yra suteikti šilumos ir nustatyti konkrečias ribas, patarti vaikui, padėti jam tapti sėkmingu ir paremti jį augant.¹² Taip pat suteikti vaikams galimybę išreikšti save kiekvienu jų vystymosi etapu.

Moksliniai tyrimai remia tiek biheivoristinį, tiek teisėmis pagrįstą požiūrį. Pagrindinis skirtumas tarp šių dviejų požiūrių yra toks, kad biheivoristinės programos pabrėžia vaikų elgesio modeliavimą, o teisėmis pagrįstos programos pabrėžia vaikų globojimą ir vadovavimą jų vystymuisi.

Pasirinktas požiūris (biheivoristinis ar teisėmis pagrįstas) turės įtakos programoje dėstomiems tėvystės

10 Žr., pavyzdžiui, George Holden, Andrew Grogan-Kaylor, Joan Durrant ir Elizabeth Gershoff (2017) „Mokslininkai nusipelnė geresnės kritikos: Atsakymas Larzelere, Gunnoe, Roberts ir Ferguson“, 53(5), Santuokos ir šeimos apžvalga, p. 465–490.

11 Joan Durrant ir Ashley Stewart-Tufescu „Kas yra „drausmė“ vaiko teisių amžiuje?“ (2017) 25(2), Tarptautinis vaikų teisių žurnalas, p. 359–379.

12 Ten pat.

metodams. Biheavioristinis požiūris moko tėvus nustatyti ribas, taikyti griežtesnes ir nesmutrines pasekmes pažeidus taisykles ir skatina tvirtą tėvų ir vaikų ryšio susiformavimą. Teisėmis pagrįstas požiūris sutelkia dėmesį į tai, kad tėvai turėtų atpažinti vaiko „netinkamo elgesio“ bei konfliktų tarp tėvų ir vaikų priežastis, ir į tai, kaip tėvai gali suteikti šilumos, nustatyti konkrečią tvarką, problemų sprendimo būdus ir suteikti nuoširdų bendravimą sprendami sudėtingas situacijas taip, kad tai atitiktų vaiko vystymosi poreikius.¹³ Tėvų bendravimo įgūdžių gerinimas dažnai yra svarbus abiejų programų tipų aspektas.

3.2 POZITYVIOS TĖVYSTĖS PROGRAMOS

Yra daugybė skirtingų pozityvių vaikų auklėjimo programų, įskaitant visuotines prevencines kampanijas, paramą teikiant paslaugas bei individualias ir grupines švietimo programas. Programomis siekiama pakeisti standartus, nuostatas ir elgesį tam, kad būtų uždraustas vaikų fizinių bausmių taikymas. Programose naudojamos skirtingos metodikos, taikomos skirtingoms tikslinėms grupėms ir naudojamos skirtingų situacijų metu.

Iniciatyvos, skatinančios pozityvią tėvystę, apima įvairių veiklų, įskaitant prevencines kampanijas, paslaugų teikimą ir individualias bei grupines švietimo programas. Bendras tokių veiklų tikslas – keisti tėvų standartus, nuostatas ir (ar) elgesį bei teikti žinių apie pozityvią tėvystę, kad būtų galima pereiti nuo baudžiančiosios prie pozityvios tėvystės. Programos siūlo platų metodologijų ir priemonių spektrą, įskaitant viešąsias informavimo kampanijas, asmeninį arba internetinį pozityvios tėvystės įgūdžių mokymą, terapines intervencijas, socialinius tinklus, slaugytojų ir tėvų intervencijas ir namų lankymo paslaugas. Pozityvios tėvystės programos gali turėti skirtingas tikslines grupes, naudoti skirtingas metodologijas ir būti priskirtos universalioms, pasirinktinėms arba tikslinėms programoms.¹⁴

3.2.1 UNIVERSALIOS PREVENCIJOS PROGRAMOS

Universalios programos turi plačią tikslinę grupę, įskaitant visus tėvus, neatsižvelgiant į jų kilmę ar į riziką, susijusią su galimu smurto panaudojimu prieš jų vaikus. Paprastai jų tikslas yra keisti požiūrį, siekiant, kad tikslinėje grupėje būtų mažesnė tikimybė, jog fizinės bausmės bus laikomos priimtiniomis ir taikomos. Kadangi jos yra aktyvios ir universalios, jos vengia tam tikros grupės ar atskiro asmens niekinimo.

PAVYZDŽIAI

Visuotinių programų pavyzdžiai apima visuomenės švietimo ir žiniasklaidos kampanijas, kurios yra atsiperkanti priemonė norint pasiekti didžiules bendruomenes ar gyventojus. Dėl mažo intensyvumo ir plataus masto tokios kampanijos paprastai yra mažiausiai vienam gyventojui kainuojančios programos.¹⁵

Norvegijoje tėvystė remiama per visuotinai prieinamą skaitmeninę platformą, svetainę.¹⁶ kspertų ir tėvų sukurta svetainė siūlo bendru sutarimu pagrįstas žinias, patarimus, pratimus savianalizei ir trumpus vaizdo įrašus apie problemas, kurias sprendžiant tėvams pagalbos reikia dažniausiai. Platforma grindžiama Tarptautine vaikų vystymosi programa (TVVP) ir veikia kaip atsvara neoficialiems pokalbių forumams.

Visuotinės prevencinės iniciatyvos, pvz., jaunų tėvų lankymas namuose, susitikimai su slaugytojomis ir reguliari sveikatos kontrolė gali būti veiksmingos priemonės mažinant vaikų fizinių bausmių taikymą, nes tėvai linkę klausytis ir gerbti sveikatos priežiūros specialistų teikiamus patarimus. Kai kurios šalys šio tipo prevencines programas taiko tik „rizikos grupės“ tėvams; tačiau visiems taikomas metodas yra veiksminga priemonė norint pasiekti plačiąją visuomenę ir užkirsti kelią pažeminimui.

Kai kurios pozityvios tėvystės programos siūlo tiek universalias, tiek pasirinktines programas. Pavyzdžiui, programą „Triguba P“, biheavioristines programas sudaro penki didėjančio intensyvumo intervencijos lygiai. Pirmąjį lygmenį sudaro jame esančios informacinės tėvystės kampanijos, įskaitant koordinuotą informacinę kampaniją, naudojant spausdintinę ir elektroninę žiniasklaidą, siekiant skatinti sąmoningumą apie tėvystės problemas ir normalizuoti dalyvavimą pozityvios tėvystės programose.¹⁷ itos pozityvios tėvystės ugdymo programos siūlo internetinius išteklius, kuriais pasiekiami visi gyventojai, sutelkiant dėmesį tiek į požiūrio keitimą, tiek į pozityvios tėvystės strategijų mokymą.¹⁸

3.2.2 PASIRINKTINĖS PROGRAMOS

Pasirinktinės programos nukreiptos į tam tikras tėvų grupes, ypač į grupes, kuriose kyla didesnė rizika, jog bus taikomos fizinės bausmės. Pasirinktinės programos dažniausiai yra skirtos šviesti tėvus apie žalingą fizinių bausmių poveikį ir mokyti alternatyvių, nesmutrinių tėvystės strategijų.

¹³ George Holden, Andrew Grogan-Kaylor, Joan Durrant ir Elizabeth Gershoff (2017) „Mokslininkai nusipelnė geresnės kritikos: Atsakymas Larzelere, Gunnoe, Roberts ir Ferguson“, 53(5), Santuokos ir šeimos apžvalga, p. 465–490.

¹⁴ Ši klasifikacija grindžiama trimis intervencijos lygiais, kuriuos nustatė Medicinos institutas (Mrzcek ir Haggerty, 1994), remiantis Elizabeth Gershoff, Shawna Lee ir Joan Durrant „Daug žadančios intervencijos strategijos, skirtos tėvų naudojamoms fizinėms bausmėms mažinti“ (2017) 71, Šiurkštus elgesys su vaiku ir nepriežiūra.

¹⁵ Elizabeth Gershoff, Shawna Lee ir Joan Durrant „Daug žadančios intervencijos strategijos siekiant, kad tėvai mažiau naudotų fizinės bausmės“ (2017) 71, Šiurkštus elgesys su vaiku ir nepriežiūra.

¹⁶ <https://www.bufdir.no/foreldrehverdag/>

¹⁷ Seminaras apie netinkamo elgesio su vaikais prevenciją: bendradarbiavimo tarp sektorių stiprinimas, Ryga, Latvija, 2017 m. birželio 1–2 d. Pasaulinės sveikatos organizacijos regioninis biuras Europoje ir Šiaurės ministrų taryba, p. 18. Šeimos įgūdžių ugdymo programų, pagrįstų įrodymais, sudarymas (UNODC, liet. Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuras), p. 5.

¹⁸ UNODC, Šeimos įgūdžių ugdymo programų, pagrįstų įrodymais, sudarymas, p. 19 (Šeimos programos stiprinimas) ir p. 63 (Būti išmintingais tėvais)

Yra daugybė įrodymais pagrįstų pasirinktinių pozityvios tėvystės programų. Kadangi šios programos yra intensyvesnės ir nukreiptos į atskirus asmenis ar mažesnes grupes, jos dažnai yra brangesnės nei universalios programos. Kita vertus, jos gali būti tikslingesnės, nukreipiančios pastangas šviesti tėvus, juos mokyti, lavinti ir taikyti praktikoje fizinių bausmių alternatyvas. Grupinės programos yra ekonomiškai naudingesnės nei individualios programos ir suteikia papildomą naudą suvedamos tėvus ir padėdamos gauti tarpusavio paramą.

PAVYZDŽIAI

Pasirinktinių tėvystės programų pavyzdžiai: „Tėvystė, daranti įtaką viso gyvenimo gerovei“ (angl. „Parenting for Lifelong Health“; PLH), teisėmis pagrįsta „Pozityvi kasdienės tėvystės disciplina“ (angl. Positive Discipline in Everyday Parenting; PDEP), „Tarpautinė vaikų vystymosi programa“ (angl. „International Child Development Programme“; ICDP) ir „Saugumo ratas“ (angl. „Circle of Security“; COS).

Tėvystė, daranti įtaką viso gyvenimo gerovei (PLH), susideda iš trijų programų, skirtų skirtingo amžiaus grupėms. Vertinimai parodė, kad PLH gali duoti teigiamų rezultatų tėvų elgesiui ir vaikų gerovei.¹⁹ Tarpautinė vaikų vystymosi programa (ICDP) – tai grupinė programa, pagrįsta demokratijos ir dialogo koncepcijomis. Ja siekiama skatinti teigiamą raidą, užkirsti kelią psichikos sveikatos problemoms ir ugdyti tėvų įgūdžius. Saugumo ratas (COS) taip pat yra grupinė programa, pagrįsta prisirišimo ir vaiko vystymosi teorijomis. Ji skatina prisirišimą, savireguliaciją ir socialinę kompetenciją. Švedijos COS programos vertinimai parodė, kad sumažėjo tėvų patiriama įtampa ir pagerėjo tėvų ir vaikų santykiai.²⁰

3.2.3 TIKSLINĖS PROGRAMOS

Tikslinės programos, skirtos tėvams, kurių tėvystės istorijoje yra buvę smurto atvejų ar esant susirūpinimui dėl padidėjusio smurto rizikos. Tikslinės programos paprastai yra skirtos tėvų įgūdžiams ugdyti, siekiant skatinti teigiamus tėvų ir vaikų santykius ir sumažinti fizinių bausmių bei kitų griežtų strategijų taikymą.

Tikslinės programos siūlomos tėvams grupėse, kartais atskiriems tėvams. Kaip ir pasirinktinės programos, jos ilgiau užtrunka ir daugiau kainuoja nei universalios programos. Tačiau tais atvejais, kai tėvai nuolat naudoja smurtą, tikslinės intervencijos gali būti vienintelis būdas panaikinti šiurkštų elgesį. Tyrimai rodo, jog tokios programos gali padėti sumažinti fizinių bausmių taikymą tų tėvų, kurie jau yra naudoję smurtą prieš savo vaikus.²¹

PAVYZDŽIAI

Tikslinių programų pavyzdžiai apima programas: „Neįtikėtini metai“ (angl. „Incredible Years“), „Puoselėjančios tėvystės programa“ (angl. „Nurturing Parenting Programme“) bei „Tėvų ir vaikų sąveikos terapija“ (angl. „Parent-child Interaction Therapy“).

„Neįtikėtini metai“ – tai grupinė programa, kuria siekiama išvengti trikdančio ir agresyvaus elgesio tarp vaikų, ar bent jį sumažinti, ir skatinti jų socialinį, emocinį ir akademinį vystymąsi. Tėvai yra mokomi naujų įgūdžių, įskaitant pozityvios tėvystės disciplinas, streso valdymo ir žaidimų, kai jiems vadovauja vaikai.²² Tyrimai parodė, kad programa „Neįtikėtini metai“ gali lemti fizinių bausmių taikymo mažėjimą ir kad tai yra pagrindinis veiksnys, lemiantis programos sėkmę mažinant trikdantį ir agresyvų vaikų elgesį. Programa buvo naudojama visame pasaulyje, įskaitant Daniją, Estiją, Norvegiją bei Švediją, ir buvo įrodyta, kad ji yra veiksminga dirbant su įvairiomis kultūromis ir socialinėmis bei ekonominėmis grupėmis.²³

„Puoselėjančios tėvystės programa“ (PTP) yra į šeimą orientuota programa, kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas „puoselėjantiems“ tėvystės įgūdžiams skatinti, ir užkerta kelią šiurkščiam elgesiui su vaiku ir nepriežiūrai. Programos tikslas yra pakeisti tėvų suvokimą ir požiūrį į fizinių bausmių taikymą. Tyrimai parodė, kad PTP paskatino mažesnį pritarimą fizinėms bausmėms. Tai svarbus pradžios taškas, kadangi požiūris dažnai yra pagrindinis lemiamas veiksnys, susijęs su tuo, ar tėvai taiko fizines bausmes, ar ne.²⁴

Programa „Tėvų ir vaikų sąveikos terapija“ yra orientuota į tėvų ir vaikų santykių kokybės gerinimą ir neigiamų modelių keitimą, tokių kaip fizinių bausmių taikymą bendraujant tėvams ir vaikams. Ją sudaro intensyvūs asmeniniai seansai su tėvais, skirti mokyti tėvus specifinių įgūdžių, kurie padės jiems kurti puoselėjančią ir saugų ryšį su savo vaikais, įskaitant ir vaiko auginimą be smurto. Čia taip pat mokoma, kaip skatinti vaiko socialinę raidą ir kaip atkalbėti nuo neigiamo ar agresyvaus elgesio. Tyrimai parodė, kad ši terapijos forma gali padėti tėvams, anksčiau taikiusiems fizines bausmes, sumažinti smurto naudojimą.²⁵

¹⁹ http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/child/plh/en/

²⁰ K. Neander ir P. Risholm Mothander (2015): Trygghetscirklern för ett reflekterande föräldraskap. COS-P Švedijoje - žinių sklaida ir psichologinio ugdymo programos testavimas. Tyrimo versiją anglų kalba išleido P. Risholm Mothander, C. Furmark ir K. Neander. Priedant programą „Saugumo ratas – tėvystė“ prie įprastinio gydymo trijose Švedijos kūdikių psichikos sveikatos klinikose. Poveikis tėvų vidiniam savęs suvokimui ir tėvų bei kūdikių sąveikos kokybei. Skandinavijos psichologijos žurnalas, 2017 m. gruodžio mėn.

²¹ Elizabeth Gershoff, Shawna Lee ir Joan Durrant „Daug žadančios intervencijos strategijos siekiant, kad tėvai mažiau taikytų fizinių bausmių“ (2017) 71, Šiurkštus elgesys su vaiku ir nepriežiūra 3–5.

²² Šeimos įgūdžių ugdymo programų, pagrįstų įrodymais, sudarymas, 13 p.

²³ Elizabeth Gershoff, Shawna Lee ir Joan Durrant „Daug žadančios intervencijos strategijos siekiant, kad tėvai mažiau taikytų fizines bausmes“ (2017) 71, Šiurkštus elgesys su vaiku ir nepriežiūra 3.

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat.

04

pozityvios tėvystės iniciatyvų principai

Yra penki pagrindiniai veiksmingos ir į vaikus orientuotos veiklos, skatinančios pozityvią tėvystę, principai. Atsižvelgimas į šiuos principus skatina vaikų teisių laikymąsi ir garantuoja, jog vaikai yra visų veiksmų centras. Tai užtikrina, jog programos yra paremtos tyrimais ir įrodymais apie fizinių bausmių poveikį tėvams ir vaikams. Tai taip pat užtikrina visapusišką požiūrį, apimančią plačią tikslinę auditoriją, įtraukiant įvairius subjektus, užsiimančius skirtinga veikla.

Yra penki pagrindiniai principai, kuriais turėtų būti paremti veiksmingi ir į vaikus orientuoti veiksmai, skatinantys pozityvią tėvystę: vaikų teisės, praktika pagrįsti moksliniai tyrimai, praktika pagrįsti įrodymai, įtraukimas ir bendradarbiavimas.

4.1 VAIKŲ TEISĖS

Vaikų teisėmis turėtų remtis pozityvios tėvystės iniciatyvos sukūrimas, įgyvendinimas ir vertinimas.

Elgesys su vaikais yra glaudžiai susijęs su tuo, kaip jie suvokiami. Pozityvios tėvystės programos gali atlikti svarbų vaidmenį informuojant tėvus apie vaikų teises ir skatinant požiūrio pokyčius, kad vaikai būtų pripažinti visaverčiais žmonėmis, turinčiais savo teises. Programos gali padėti tėvams pritaikyti tokias tėvystės strategijas, kurios gerbia ir įgyvendina vaiko teises į fizinį neliečiamumą, žmogaus orumą ir dalyvavimą. Todėl jos gali atlikti svarbų vaidmenį suteikiant tėvams galimybę atlikti teigiamą vaidmenį įgyvendinant vaiko teisių įsipareigojimus, įskaitant nacionalinių teisės aktų, kuriais draudžiamos fizinės bausmės, priėmimą.

Tai reiškia, kad vaikai, kaip ir suaugusieji, pagal įstatymus turi turėti vienodą apsaugą nuo smurto, įskaitant fizinės bausmės. Taip pat svarbu pažymėti, kad apsauga nuo smurto neapsiriboja vaikų gyvybių išsaugojimu ir sužalojimų prevencija. Tai apima pareigą užtikrinti vaikų fizinį, protinį, dvasinį, moralinį,

psichologinį ir socialinį vystymąsi. Tarptautinė, regioninė ir nacionalinė teisė numato, kad tėvų ir globėjų daroma įtaka vaiko auklėjimui ir vystymuisi yra svarbiausia. Tačiau tai nereiškia, kad vaikai „priklauso“ savo tėvams arba kad tėvai gali su jais elgtis taip, kad pažeistų jų teises. Atvirkščiai, tėvai turi padėti užtikrinti vaikų teises, įskaitant teisę į išlikimą, sveiką vystymąsi, apsaugą nuo smurto ir dalyvavimą, bei šias teises gerbti.²⁶

Todėl pozityvios tėvystės iniciatyvos turėtų būti grindžiamos pagrindiniais principais, įskaitant smurto nenaudojimą, pagarbą vaiko orumui, besivystantiems gebėjimams ir individualumui, bei vaikų teise dalyvauti.²⁷ Taip pat reikėtų stengtis užtikrinti, kad programose būtų visapusiškai gerbiamos vaikų teisės, taip pat planuojant, įgyvendinant ir vertinant pozityvios tėvystės programas, pirmiausia, turėtų būti atsižvelgiama į geriausius vaiko interesus.

PAVYZDŽIAI

Pavyzdžiai apima Europos Tarybos kampaniją „Pasisakykime prieš pliaukštelėjimus“ ir „Pozityvi disciplina kasdienėje tėvystėje“ (PDKT) programas. Europoje Europos Tarybos kampanija „Pasisakykime prieš pliaukštelėjimus“ išleido medžiagą ir priemones keliomis kalbomis nacionalinėms kampanijoms, raginančioms teisinį fizinį bausmių draudimo įvedimą

²⁶ JT Vaiko teisių komitetas pripažįsta, jog tėvams tenka pagrindinė atsakomybė už vaikus, tačiau ši atsakomybė turi būti vykdoma atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus. Žiūrėti JTVTK 5 ir 18 straipsnius.

²⁷ Joan E. Durrant ir Ashley Stewart-Tufescu „Kas yra „drausmė“ vaiko teisių amžiuje?“ (2017), 25(2), Tarptautinis vaikų teisių žurnalas 360.

ir skatinančioms pozityvių tėvystę.²⁸ Ši kampanija turi stiprų teisėmis pagrįstą požiūrį, kai fizinės bausmės laikomos vaikų teisių į pagarbą žmogaus orumui ir fiziniam neliečiamumui pažeidimu. Ši kampanija įkvėpė keletą nacionalinių kampanijų visoje Europoje.

Europos Taryba taip pat priėmė Rekomendaciją dėl politikos, kuri remia pozityvių tėvystę²⁹ kartu su priemonėmis, padedančiomis tėvams taikyti tėvystės be smurto strategijas.³⁰ Rekomendacijoje teigiama, kad visa parama tėvams turėtų būti teikiama „teisėmis pagrįstu“ principu, kuriuo vaikai ir tėvai pripažįstami ir traktuojami kaip teisių ir pareigų turėtojai, patvirtinant JT Vaiko teisių konvencijoje nustatytą požiūrį.

Programa „Pozityvi kasdienės tėvystės disciplina“ (PDKT) – tai tėvų grupėms siūlomas teisių pagrindu paremtos tėvystės programos pavyzdys. Pagrindinis dėmesys skiriamas pakeisti tėvų supratimą apie tėvų ir vaikų konfliktų atsiradimo priežastis; padėti jiems suprasti vaikų teises į apsaugą, orumą ir dalyvavimą mokymosi procese; suteikti jiems informaciją apie vaikų emocinį, socialinį ir smegenų vystymąsi nuo kūdikystės iki paauglystės; ir mokyti juos problemų sprendimo be smurto pagrindų.³¹ Programos vertinimas 13-oje šalių parodė, jog dauguma tėvų mano, kad PDKT turės teigiamą poveikį jų vaikų auklėjimui ir santykiams su vaikais ir kad ji padės jiems mažiau taikyti fizinių bausmių.³²

Svarbus vaikų teisių požiūrio laikymosi elementas yra tai, kad daugiausia dėmesio skiriama suaugusiųjų ir vaikų gebėjimų ir sąmoningumo vystymui. Pozityvios tėvystės programos turėtų sudaryti galimybę tėvams vaikus mokyti tokiais būdais, kurie padėtų vaikui mokytis, augti ir tapti sėkmingais. Šios programos gali būti vienas iš platesnių intervencijų, kuriose dalyvauja abi pusės – ir tėvai, ir vaikai – elementų ar tikslų, pvz., „Kompleksinė tėvų ir vaikų pažintinė elgesio terapija“ šeimoms, kuriose kyla vaikų fizinio išnaudojimo rizika (angl. „Combined Parent–Child Cognitive Behavioural Therapy“).³³

4.2 PRAKTIKA PAGRĮSTI MOKSLINIAI TYRIMAI

Praktika pagrįstais moksliniais tyrimais paremtas požiūris tėvams turėtų būti pozityvios tėvystės idėjos kūrimo pagrindas. Siekiant užtikrinti tiesiogiai susijusias ir tinkamas intervencijas, svarbu, kad pozityvios tėvystės programos, kuriant jų koncepciją ir jas planuojant, būtų remiamasi moksliniais tyrimais. Tiesioginio ryšio tyrimas apima auklėjimo įtaką vaikams bei fizinių bausmių poveikį vaikų vystymuisi, tėvų ir vaikų gerovei ir santykiams tarp tėvų ir vaikų.

Yra tvirtų įrodymų ir jų vis daugėja, jog fizinės bausmės yra susiję su neigiamomis pasekmėmis vaikų neurologiniam, pažintiniam, emociniam ir socialiniam vystymuisi bei fizinei sveikatai, ir šios pasekmės vaikams, gyvenantiems skirtingose šeimose, socialinėse ir geografinėse situacijose, yra panašios.³⁴

Daugelis tyrimų nustatė tarpusavio ryšį tarp fizinių bausmių ir padidėjusios agresijos bei asocialaus elgesio, psichikos sveikatos problemų, įskaitant depresiją ir nerimą, žemą savipagarbą, sutrikusius pažinimo gebėjimus ir prastesnius akademinis pasiekimus. Smegenų vaizdavimo tyrimų rezultatai rodo, jog fizinės bausmės iš tiesų gali pakeisti smegenų struktūrą ir funkcijas, be to, tokie vaikai vėliau labiau linkę piktnaudžiauti narkotikais ir alkoholiu.³⁵

Tyrimai taip pat parodė, kad fizinės bausmės taip pat daro neigiamą poveikį tėvams. Tai gali pakenkti tėvų ir vaikų santykiams ir apsunkinti konstruktyvų požiūrį į vaikų auklėjimą. Fizinės bausmės gali sukelti nerimo bei kaltės jausmus ir taip padidinti smurto naudojimą. Tyrimai rodo, kad kuo daugiau fizinių bausmių patiria vaikai, tuo didesnė rizika, kad tėvai naudosis smurtą ir fizinę prievartą.³⁶

Pagrindinis akademinis, medicinos, visuomenės sveikatos ir žmogaus teisių organizacijų teiginys yra vienas ir tas pats: pliaukštelėjimas yra neveiksmingas ir potencialiai žalingas vaikams³⁷

4.3 PRAKTIKA PAGRĮSTI ĮRODYMAI

Įrodymais pagrįstu požiūriu ar požiūriu, paremtu praktika pagrįstais įrodymais, turėtų būti remiamasi kuriant, įgyvendinant ir vertinant pozityvios tėvystės iniciatyvas. Be to, vertinimas turėtų būti įtrauktas į pozityvios tėvystės iniciatyvos projektą.

Įrodymais pagrįstos pozityvios tėvystės programų patikrinimui buvo vykdomi svarbūs moksliniai tyrimai siekiant užtikrinti, kad numatyti rezultatai bus pasiekti ir kad programa yra saugi bei naudinga tikslinei grupei. Programų poveikiui įvertinti buvo naudojamos skirtingos metodologijos, įskaitant atsitiktinių imčių kontroliuojamus tyrimus (angl. Randomised controlled trials, RCT) ir neatsitiktinių imčių kontroliuojamus tyrimus (angl. Non-randomised controlled trials, non-RCT).

Kuris požiūris? Yra tvirtų ir išsamių įrodymų, kad biheavioristinis požiūris yra veiksmingas ir svarbus tiek vaikų, tiek tėvų gerovei. Tyrimai rodo teigiamą poveikį vaikų vystymuisi ir psichinei sveikatai, įskaitant agresijos ir piktnaudžiavimo alkoholiu bei narkotikais rizikos sumažėjimą.

28 <https://www.coe.int/en/web/children/corporal-punishment>

29 Ministrų komiteto rekomendacija Rec (2006) 19 valstybėms narėms dėl politikos, remiančios pozityvių tėvystę https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d6dda

30 Žr. pavyzdžiui, <https://www.coe.int/en/web/children/corporal-punishment>

31 https://resourcecentre.savethechildren.net/node/7509/pdf/pdep_2016_4th_edition.pdf

32 Elizabeth Gershoff, Shawna Lee ir Joan Durrant „Daug žadančios intervencijos strategijos siekiant, kad tėvai mažiau taikytų fizinių bausmių“ (2017). Šiurkštus elgesys su vaiku ir nepriežiūra 71.

33 Johanna Thulin ir Cecilia Kjellgren (2017) „Gydymas Barnahus centre: Kompleksinio vaikų ir tėvų gydymo įgyvendinimas fizinio išnaudojimo atvejais https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-58388-4_4

34 Elizabeth Gershoff ir Andrew Grogan-Kaylor, „Pliaukštelėjimas ranka ir pasekmės vaikui: Seni nesutarimai ir nauja metaanalizė“, Šeimos psichologijos žurnalas 2016 30(4), p. 453–469.

35 Joan Durrant ir Ron Ensom „Dvidešimt penkeri fizinių bausmių tyrimų metai: Ko mes išmokome?“ (2017) 28(1), Korėjos akademijos žurnalas: Vaikų ir paauglių psichiatrija, p. 20–24.

36 Ten pat.

37 <https://theconversation.com/hard-evidence-spanking-could-lead-to-health-problems-antisocial-behavior-58566>

Teisėmis pagrįstas požiūris yra palyginti naujas ir reikia atlikti daugiau tyrimų siekiant nustatyti jo veiksmingumą. Tačiau naujausi tyrimai parodė teigiamą teisėmis pagrįsto požiūrio pagrindų vykdomų programų poveikį tėvų elgesiui. Tyrime, kuriame dalyvavo 13 šalių, nustatyta, kad daugelis tėvų iš skirtingų socialinių ir ekonominių grupių, dalyvavusių teisėmis pagrįstoje programoje, teigė, jog programa padėjo jiems suprasti savo vaikų vystymąsi, geriau bendrauti su savo vaikais, suprasti jų jausmus, kontroliuoti pyktį ir kurti geresnius santykius su savo vaikais.

Abiejų požiūrių lyginamieji veiksmingumo tyrimai rodo, jog teisėmis pagrįstas metodas gali duoti geresnių rezultatų stiprinant tėvų ir vaikų santykius bei mažinant tėvų stresą.³⁸

Kurią programą rinktis? Moksliniai tyrimai rodo, jog požiūris į visuomenės sveikatą, apjungiantis visuotines ir tikslines intervencijas, pasirodo esantis veiksmingesnis nei kitų rūšių intervencijos.³⁹ Estijoje tikslinės programos įgyvendinimo vertinimai rodo, jog pozityvios tėvystės programos yra reikšmingos tik tada, jei jos yra integruotos į platesnę socialinių paslaugų šeimai sistemą.

Ar programos galima perkelti į kitas šalis? Buvo įrodyta, jog daugelis esamų pozityvios tėvystės programų gali būti perkeltos įgyvendinti į skirtingas šalis, net jei tose šalyse yra labai skirtingos kultūros bei skirtingos teisinės, socialinės ir ekonominės situacijos. Programos geriausiai veikia, kai intervencija yra įsigalėjusi ir turi aiškią mokymo ir sertifikavimo sistemą. Programos „Neįtikėtini metai“ poveikio vertinimas Estijoje parodė išmatuojamus, reikšmingus ir tvarius rezultatus esant tik nedideliems programos pakeitimams.⁴⁰

Skirtingos šalys gali patirti skirtingus iššūkius, pritaikydamos programą, atsižvelgus į jų kultūrinę aplinką. Tyrimai rodo, kad jei programos pritaikomos konkrečiai kultūrai, tai paskatina šeimas jose dalyvauti. Tačiau neatrodo, jog būtų įrodymų, kad intervencijoms, kai jos perkeliamos į skirtingas šalis, reikėtų didelių pakeitimų. Mokslininkai padarė išvadą, jog labai tikėtina, kad pagrindiniai pozityvios tėvystės principai, tokie kaip tėvų ir vaiko santykių kūrimas per žaidimus ir pozityvius dėmesys, yra universalūs visose kultūrose.⁴¹

Todėl geriau pritaikyti jau esamas, įrodymais pagrįstas programas, nei pradėti kurti naują programą nuo nulio. Galima išversti turimą medžiagą į vietines kalbas ir ją pritaikyti vietinei kultūrai ir religijai. Tačiau programos struktūra ir turinys neturėtų būti pernelyg pakeisti, nes gali būti pašalinti arba iškraipyti kai kurie svarbūs programos komponentai, kurie turėjo įtakos poveikiui.⁴²

Ar tai ekonomiškai efektyvu? Nustatant, kokias programas pasirinkti, taip pat svarbu apsvaistyti, ar programa yra ekonomiškai efektyvi. Daugelis pozityviosios tėvystės programų yra brangios, ypač kai jose dalyvauja profesionalūs samdomi mokytojai. Kai nepriklausomas tyrimas ir vertinimas yra įtraukiami į intervencijos tėvams kokybės užtikrinimo sistemą, sprendimus priimančiams asmenims lengviau įvertinti, kokios šandieninės investicijos gali atsipirkti ateityje.

Švedijoje atlikta ekonominio efektyvumo analizė parodė, kad pasirinktinės paramos programos tėvams yra pelninga investicija, atsiperkanti per metus. Kiekviena investuota Švedijos krona vidutiniškai padvigubėja per 1–2 metus. Nyderlanduose vietos valdžios institucijoms buvo sukurta sąnaudų ir naudos skaičiuoklė, kuria paremiami praktika pagrįsti sprendimai.⁴³

VERTINIMŲ APRIBOJIMAI

Svarbu pažymėti, kad pozityvios tėvystės metodų ir programų vertinimas nebūtinai nagrinėjamas iš vaiko ar vaiko teisių požiūrio taško. Taigi net jei moksliniai tyrimai rodo, jog programa yra veiksminga žvelgiant iš tėvų perspektyvos arba mažinant vaiko „trikdantį elgesį“, tai savaime nereiškia, kad ji atsižvelgia į vaikų teises arba vaikų jausmus tėvams, santykių sveikumą, matomą vaiko akimis, pasitikėjimą, jausmą būti išgirstam ir būti „savimi“. Norint geriau suprasti, kaip pozityvios tėvystės programos prisideda prie vaiko teisių į sveikatą ir vystymąsi, dalyvavimą bei laisvę nuo smurto, reikia toliau atlikti tyrimus, žvelgiant į programas iš vaiko ar vaikų teisių perspektyvos.

Renkantis programas remiantis įrodymais svarbu nustatyti, ar įrodymų kokybė ir rekomendacijų tvirtumas gali būti vertinami, rūšiuojami ir suprantami skirtingais būdais. Vertinimo praktika ir pajėgumas taip pat labai skiriasi.⁴⁴ Neseniai atliktas tyrimas, skirtas nustatyti, įvertinti ir apibendrinti visus empirinius įrodymus, susijusius su šeimų intervencijomis, kuriose vaikai patiria šiurkštų elgesį ir nepriežiūrą, nustatė, kad tik dvi intervencijos turi aiškių empirinių įrodymų (įrodyta atliekant aklaus atsiktinių imčių kontroliuojamus tyrimus), kad mažinamas šiurkštus elgesys su vaikais ir jų nepriežiūra. Atlikus tyrimą taip pat padaryta išvada, jog tai nebūtinai reiškia, kad kitos peržiūrėtos programos yra neveiksmingos, tačiau yra labai svarbu įvertinti kitas perspektyvias intervencijas gerai suplanuotais atsiktinių imčių tyrimais.⁴⁵

Taip pat svarbu apsvaistyti, kuri programa greičiausiai bus sėkmingai įgyvendinta tam tikroje situacijoje, priklausomai nuo kultūros, infrastruktūros ir išteklių. Jei tikėtina, jog programa susidurs su rimtomis praktinio

38 George Holden, Andrew Grogan-Kaylor, Joan Durrant ir Elizabeth Gershoff (2017) „Mokslininkai nusipelnė geresnės kritikos: Atsakymas Larzelere, Gunnoe, Roberts ir Ferguson“, 53(5), Santuokos ir šeimos apžvalga, p. 465–490.

39 Ruth Gilbert ir kt. „Blogas elgesys su vaikais: tendencijų ir politikos skirtumai šešiose išsivysčiusiose šalyse“ (2012) 379 (9817) „The Lancet“, p. 758–77.

40 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Estijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

41 Frances Gardner „Tėvystės intervencijos: Kaip jos perkeliamos iš vienos šalies į kitą?“ (2017), „Innocenti Research Brief“ 10.

42 UNODC: <https://www.unodc.org/documents/prevention/family-compilation.pdf>, p. 4

43 <https://voorzorginfographic.ncj.nl/>

44 Žr., pavyzdžiui, Brian Head „Politikos formavimo link remiantis praktika pagrįstais įrodymais?“ (2015), 76(3), Viešojo administravimo apžvalga, p. 472–484.

45 Ambulatorinės intervencijos į šeimas, kuriose vaikai patiria smurtą ir nepriežiūrą. Sisteminė ekonominių ir etinių aspektų apžvalga bei vertinimas. Stokholmas: Valstybės pasirengimas medicininiam ir socialiniam vertinimui (SBU, 2018). SBU ataskaita Nr. 280.

įgyvendinimo problemomis, jos įrodytas teigiamas poveikis kitose vietose nėra pakankamas pagrindas pasirinkti programą.

VERTINIMAS

Siekiant užtikrinti veiksmingus rezultatus tiek tėvams, tiek vaikams, svarbu, kad pozityvios tėvystės programos būtų vertinamos ilguoju laikotarpiu, taip parodant intervencijos veiksmingumą, poveikį ir rezultatus. Vertinimas taip pat gali užtikrinti, jog paaiškės bet kokia netyčinė programos žala ar neigiamas poveikis.

Latvijos patirtis rodo, jog tėvystės programų vertinimas suteikia svarbių įrodymų, kuriais galima vadovautis peržiūrint programas, jas keičiant ar plėtojant naujas, atitinkančias nustatytus poreikius ir spragas. Pavyzdžiui, tėčiams skirtos kampanijos buvo parengtos remiantis vertinimais, rodančiais, jog tėčiai mažiau dalyvauja auklėjant vaikus ir rečiau dalyvauja tėvystės programose.

4.4 ĮTRAUKIMAS

Įtraukimo principu turėtų remtis pozityvios tėvystės iniciatyvos sukūrimas, įgyvendinimas ir vertinimas. Patirtis rodo, jog, nepaisant daugybės turimų programų, ne visos jos yra tinkamos ar pakankamos visoms tikslinėms grupėms ir jų specifiniams poreikiams.⁴⁶ Norint pasiekti visus sektorius ir grupes bei tikslinius specialiuosius poreikius, požiūrius ir praktikas, gali prireikti pritaikyti strategijas ir (arba) imtis specialių priemonių. Pavyzdžiui, Lenkijoje įgyvendinta programa „Geri tėvai, gera pradžia“ siūlo paslaugų derinį, įskaitant tikslią paramą tėvams įvairiose situacijose. Viena programos dalis yra skirta tėvams, kuriems dažniausiai gerai sekasi, antroji dalis skirta tėvams patiriantiems tam tikrų sunkumų, o trečioji – šeimoms, kuriose vaikams gresia didelis pavojus.⁴⁷

Siekiant, jog būtų užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, jiems atliekant tėvų vaidmenis ir prisiimant atsakomybę, reikalingos pastangos pasiekti ir orientuotis tiek į mamas, tiek į tėčius. Vienas iš pavyzdžių gali būti informacijos apie vyrų ir moterų lygybę auklėjant vaikus integravimas į visuotinį, prevencinį metodą. Pasiekti tėčius pasirodė esąs ypatingas iššūkis daugelyje šalių. Todėl gali reikti rasti būdus, kaip tiesiogiai orientuotis į tėčius, kad būtų galima juos motyvuoti, paskatinti jų įsitraukimą bei jų elgesio pokyčius. Pavyzdžiui, kampanija Latvijoje, kurios metu siūlytos grupinės programos tėčiams, bendradarbiaujant su bažnyčiomis ir religinėmis organizacijomis, buvo pagrįsta idėja, jog galima išvengti streso ir agresijos, kai tėčiai ir mamos šeimoje dalijasi atsakomybe ir abu aktyviai dalyvauja auklėjant vaikus.⁴⁸

Specialios priemonės taip pat dažnai reikalingos norint pasiekti mamas, kurios taiko fizines bausmes arba yra grėsmė, jog gali pradėti jas naudoti. Mokymasis iš Suomijos pavyzdžių rodo, kad bendraminčių grupės ir grupių konsultavimas gali turėti stiprų prevencinį poveikį ir prisidėti prie fizinių bausmių taikymo kaip įpročio, perduodamo iš kartos į kartą, panaikinimo, tačiau reikia, kad informacija būtų lengvai prieinama ir būtų konsultuojamos moterys, kad jos galėtų pasinaudoti tokiomis galimybėmis.⁴⁹ Lenkijoje tėvai, kurie yra smurto aukos arba patys naudoja smurtą, pagalbą gali gauti per pagalbos liniją „Mėlynoji linija“ ir per konkrečias pozityvios tėvystės programas. Į pagalbos liniją daugiausia kreipiasi moterys ir mamos, ieškosamos paramos, kad jos pačios nustotų prieš vaikus naudoti smurtą. Parama buvo labai svarbi siekiant padėti mamoms panaikinti smurtą, įtampą ir agresiją namuose ir apsaugoti vaikus nuo matomo ar patiriamo smurto šeimoje.⁵⁰

Daugelyje šalių rizikos grupėms priklausantys tėvai yra nukreipiami į specialias tėvystės programas. Pavyzdžiui, Latvijoje programa „Angelas sargas“ orientuojasi į rizikos grupės šeimas, turinčias vaikų iki dvejų metų. Į programą paprastai tėvus nukreipia socialiniai darbuotojai. Programa yra privaloma, jei kyla abejonių dėl vaiko saugumo ir gerovės bei šeimoms, iš kurių vaikas anksčiau buvo paimtas globai dėl nepriežiūros, smurto ar kito elgesio, dėl kurio vaikas galėjo patirti žalą. Vertinimai rodo, jog programa davė teigiamų rezultatų tėvams, turintiems lengvų intelekto sutrikimų, ir tėvams, kurie turėjo problemų dėl narkotikų vartojimo ir dalyvauja metadono programoje.

Estijoje vaikų apsaugos tarnybos gali nukreipti tėvus ir globėjus į tikslią pozityvios tėvystės programą „Neįtikėtini metai“, kurią organizuoja savivaldybės, o finansuoja valstybė. Tyrimai rodo, jog programa yra veiksminga, bet reikšminga tik tada, jei ji yra integruota į platesnę socialinių paslaugų, skirtų šeimai, sistemą. Vertinimai taip pat rodo, jog tėvai, kuriems programa nebuvo labai naudinga, paprastai turėjo kitų problemų, kurias reikėjo spręsti pirmiausia, pavyzdžiui, psichikos sveikatos, piktnaudžiavimo narkotikais ir (arba) socialinės atskirties klausimus.⁵¹

Nacionalinėje Švedijos strategijoje dėl paramos tėvams vykdomi įvairūs veiksmai, siekiant įtraukti šeimas, kurios laikomos sunkiai pasiekiamomis. Jie apima vietines iniciatyvas, tokias kaip akušerių apsilankymai namuose, kurie yra vykdomi bendradarbiaujant su socialiniais darbuotojais. Svarbus strategijos aspektas yra socialinių tinklų, remiančių tėvus kasdieniame gyvenime, stiprinimas, įskaitant prieigą prie žinių ir informacijos. Tai ypač svarbu naujai atvykusiems imigrantams ir pabėgėliams, kurie dar neturi savo

46 Anna Norlén „Prevencinių programų ir iniciatyvų apžvalga: Vaikų, patyrusių smurtą ir šurkštų elgesį, klinikinio gydymo patirtis“. Pristatymas Erikos fonde, Stokholmas, 2017 m. gegužės 8 d.

47 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių Baltijos jūros regione, Lenkijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017), 35 p.

48 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Latvijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017), 29 p.

49 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Suomijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

50 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Lenkijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017), 34 p.

51 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Estijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

socialinio tinklo. Strategija yra aktyvi ir universali, todėl tėvams nereikia patiems aktyviai ieškoti pagalbos. Tai taip pat mažina stigmatizacijos atvejus.⁵²

Norvegijoje šiuo metu yra bandoma pilotinė programa „Slaugytojų ir šeimos partnerystė“, nukreipta į žmones, pirmą kartą tapusius tėvais ir susiduriančiais su dideliais sunkumais tėvystės pradžioje, pavyzdžiui, vaikystėje yra patyrę smurtą, turi psichikos sveikatos sutrikimų ir (arba) menkus socialinius tinklus.⁵³ Programa, kurios veiksmingumas įrodytas kitose šalyse mažinant šiurkštų elgesį su vaikais ir jų nepriežiūrą,⁵⁴ siekia užtikrinti sveiką nėštumą ir sveiką vaikų vystymąsi dažnai namuose lankantis apmokytoms slaugytojoms nuo ankstyvo nėštumo iki vaiko antrųjų gyvenimo metų laikotarpiu. Tėvų ir vaikų sąveika bei prisirišimas yra vertinami ir aptariami per visą programos laikotarpį, o pozityvi tėvystė skatinama naudojantis programos PIPE (angl. Partners in Parenting Education) medžiaga.

Norvegija siūlo pritaikytas grupinės „Tarptautinės vaikų vystymosi programos“ (TVVP) versijas tėvams, turintiems specialiųjų poreikių ar sunkumų, pavyzdžiui, gyvenantiems smurtą šeimoje patyrusių asmenų prieglaudoje, įkalintiems tėvams, tėvams, kurių vaikams yra grėsmė radikalizuotis, arba tėvams, esantiems pabėgėlių centruose. Vertinimai parodė teigiamus TVVP dalyvių tėvystės stiliaus pokyčius, mažiau su vaikais susijusių iššūkių, mažiau nerimo ir baimės namuose, sumažėjusį vienišumo jausmą ir požiūrį į vaikų auklėjimą pokyčius, palyginus su kontroline grupe. Labiausiai pasikeitė tie tėvai, kurių situacija programos pradžioje buvo nepalankiausia.⁵⁵ TVVP teikiama visuotinai: vaikų klinikose, vaikų darželiuose, šeimos konsultavimo tarnybose ir kitose tėvams skirtose vietose, kaip nacionalinės paramos tėvams programos dalis.

Taip pat gali prireikti ypatingų pastangų norint pasiekti tėvus, auginančius vaikus, kurie turi specialiųjų poreikių, psichikos sveikatos problemų arba yra linkę piktnaudžiauti narkotinėmis medžiagomis. Yra nemažai pozityvios tėvystės programų, kai kurios iš jų yra aptartos anksčiau, siūlančių pagalbą tėvams, turintiems vaikų su sunkiais elgesio sutrikimais ir (arba) agresyviai besielgiančių, pritaikyti vaikų auklėjimo strategijas, kuriose nėra naudojamas smurtas. Tačiau tyrimai Suomijoje ir Švedijoje atskleidė, jog šiuo metu nėra pakankamai programų, kurios padėtų tėvams kurti pozityvius santykius ir spręsti konfliktus su neįgaliais vaikais.⁵⁶

Taip pat gali reikti imtis veiksmų pasiekti specifinę tėvų grupę, kurių vaikai yra netiesiogiai paliesti smurto, pavyzdžiui, LGBTIA vaikai (lesbietės, gėjai, biseksualūs,

translyčiai, interseksualai). Pavyzdžiui, Lenkijoje „Lambda“ fondas įgyvendino LGBTIA vaikų tėvams skirtą kampaniją dėl psichologinio užgauliojimo ir žeminančio elgesio.⁵⁷

Programa „Pozityvi disciplina kasdieninėje tėvystėje“ (PDKT) buvo pagirta už požiūrį į vaikų teises, visapusiškumą ir plačias pritaikymo galimybes, todėl ji tinka daugeliui situacijų ir tikslinių grupių, nepriklausomai nuo nacionalinių, socialinių bei kultūrinių aplinkybių ir tėvų kilmės.⁵⁸

4.5 DIRBKIME KARTU

Bendradarbiavimo įvairiose iniciatyvose principu turėtų būti paremtas pozityvios tėvystės iniciatyvos sukūrimas, įgyvendinimas ir vertinimas. Nacionalinės ir vietos valdžios institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį įgyvendinant teisinį fizinių bausmių taikymo draudimą ir turėtų prisiimti atsakomybę už finansinius išteklius ir nacionalinį bei vietinį pozityvios tėvystės skatinimą. Tačiau, norint pakeisti tėvų požiūrį ir elgesį, labai svarbu stiprinti sektorių partnerystę ir įvairias iniciatyvas. Pavyzdžiui, Švedijoje Šeimos teisės ir paramos tėvams tarnyba teikia žinias ir paramą apskrityse, kurios yra atsakingos už paramos tėvams programų rengimą ir įgyvendinimą.⁵⁹ Be to, ne tik nacionalinės ir vietos valdžios institucijos, bet ir nevyriausybines organizacijas atlieka svarbų vaidmenį kuriant ir įgyvendinant paramos tėvams programas.⁶⁰

Šiandien yra daug įvairių subjektų, siūlančių įvairias intervencijas, kurios informuoja ir remia tėvus, atliekančius globėjų vaidmenį. Skirtingi subjektai paprastai skiria ypatingą dėmesį tam tikram klausimui, turi skirtingą pasiekiamumą ir įtaką. Jos gali spręsti skirtingus klausimus ir pasiūlyti įvairius sprendimus, pavyzdžiui, iš teisinės perspektyvos arba iš vaikų sveikatos ir vystymosi perspektyvos. Kampanijos, sąmoningumo skatinimas, paramos tėvams programos, prevencinės sveikatos priežiūros ir pozityvios tėvystės ugdymo programos – visa tai yra pastangos skatinti sąmoningumą ir pasiekti greitus tėvų elgesio pokyčius.

Visuomenės sveikatos ir socialinių paslaugų specialistai savo darbu gali prisidėti prie pozityvios tėvystės skatinimo tiek universaliomis prevencinėmis iniciatyvomis, tiek pastangomis, nukreiptomis į smurtą patyrusias šeimas. Pavyzdžiui, Suomijoje universalios paslaugos tėvams teikiamos reguliarių susitikimų su slaugytojomis metu, kai tėvus įtraukia į pokalbius apie jų problemas ir taip atlieka ankstyvą intervenciją bei suteikia paramą. Susitikimai taip pat naudojami rizikos veiksniams įvertinti ir nustatyti, ar šeimai nereikia didesnės paramos.⁶¹ Švedijoje daugiadisciplinė ir

52 Jenny Munkelt „Strateginis darbas dėl paramos tėvams“, Sveikatos ir socialinių reikalų ministerija, Pristatymas, Stokholmas, 2017 m. gegužės 10 d.

53 <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/AFI/Prosjekter-AFI/Nurse-Family-Partnership-NFP>

54 Santraukos ir nuorodos pateikiamos <https://www.nursefamilypartnership.org/about/proven-results/>

55 Sherr ir kt. 2014, cituojami Beret Bråten ir Silje Sonsterudbråten, Patarimai tėvams – ar tai veikia? Apžvalga (Fafo, 2016) 29.

56 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Suomijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017)..

57 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių Baltijos jūros regione, Lenkijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017), p. 36

58 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių Baltijos jūros regione, Švedijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

59 Šeimos teisės ir tėvystės paramos institucija, ŠTPI (šved. MfoF), <http://www.mfof.se/en/foraldraskapsstod/>

60 Jenny Munkelt „Strateginis darbas dėl paramos tėvams“, Sveikatos ir socialinių reikalų ministerija, Pristatymas, Stokholmas, 2017 m. gegužės 10 d.

61 Seminaras dėl netinkamo elgesio su vaikais prevencijos: bendradarbiavimo tarp sektorių stiprinimas, Ryga, Latvija 2017 m. birželio 1–2 d. Pasaulio sveikatos organizacijos regioninis biuras Europoje ir Šiaurės ministrų taryba, 17 p.

atstovaujanti tarnyba vaikams, nukentėjusiems nuo smurto ir jį kasdien mačiusiems, vadinamoji Barnahus, įgyvendino specializuotas intervencijas į šeimas, įskaitant kompleksinę tėvų ir vaikų kognityvinę elgesio terapiją, kuriomis siekiama užkirsti kelią tolesniam smurto naudojimui ir didinti vaikų gerovę.

Visuotines, prevencines kampanijas, skatinančias pozityvią tėvystę, paprastai įgyvendina vyriausybės, tarptautinės organizacijos ir nacionalinės nevyriausybines organizacijos, dažnai sujungiant su praktiniu indėliu į pozityvios tėvystės strategijas. Europos Tarybos kampanija „Pasisakykime prieš pliaukštelėjimus“ sąmoningumo skatinimą derina su medžiaga, kuria tėvai mokomi pozityvaus vaikų auklėjimo.⁶² Po teisinio draudimo Švedijoje priėmimo visiems gyventojams buvo išplatinta kampanijos informacija apie skirtingus ribų vaikams nustatymo būdus ir pozityvių santykių tarp tėvų ir vaikų įvairiose amžiaus grupėse kūrimą, netaikant fizinių bausmių.⁶³

Žiniasklaida yra svarbi visuotinių kampanijų partnerė ir gali remti sąmoningumo skatinimą, informacijos sklaidą ir viešas diskusijas tam, kad būtų skatinamos priemonės, įskaitant pozityvios tėvystės ir mokymo strategijas, skirtos užkirsti kelią fizinių bausmių taikymui. Nevyriausybines organizacijos (NVO) yra svarbios nacionalinių ir vietos valdžios institucijų strategijų įgyvendinimo partnerės, įskaitant dalyvavimą kuriant pozityvios tėvystės mokymo programas. Pavyzdžiui, Estijoje pilietinė visuomenė, bendruomeninės organizacijos ir vietinės vaikų apsaugos tarnybos kartu atlieka svarbų ir aktyvų vaidmenį supažindindamos piliečius apie vaiko apsaugą, vaiko teises ir pozityvią tėvystę.⁶⁴

Suomijoje Motinos ir vaiko namų ir prieglaudų federacija kuria ir įgyvendina programas, skatinančias tėvystę be smurto. Programa „Padrąsink mane ir aš užaugsiu stiprus“ kuria lankstinukus su informacija apie smurto poveikį vaikams, kaip pritaikyti pozityvios tėvystės principus ir sukurti saugią aplinką vaikams. Ji taip pat skatina tėvus ieškoti pagalbos, jei jos reikia. Federacijos centrai veikia kaip konsultacinis centras tėvams, ieškantiems pagalbos.⁶⁵ Lenkijoje fondas „Įgalinkime vaikus“ („Empowering Children“) siūlo pozityvios tėvystės programas, glaudžiai bendradarbiaudamas su paslaugų teikėjais, tokiais kaip vietiniai socialinės rūpybos centrai, sveikatos priežiūros įstaigos ir dienos priežiūros centrai.⁶⁶

Pasaulyje nevyriausybines ir tarpvyriausybines organizacijos, tokios kaip UNICEF, skatino, plėtojo ir įgyvendino įvairias kampanijas, kurios yra labai svarbios skatinant pozityvią tėvystę, kad padėtų tėvams auginti vaikus netaikant fizinių bausmių. Pavyzdžiui, programa „Gelbėkite vaikus“ yra programos

„Pozityvi kasdienės tėvystės disciplina“ (PDKT) įkūrėjas ir partneris. Religinės, dvasinės ir tikėjimo pagrindu susibūrusios grupės taip pat gali vaidinti svarbų vaidmenį remiant savo bendruomenes ir atskirus narius, kad jie panaikintų tradicijas ir praktikas, kurios yra žalingos vaikams, ir įgyvendintų fizinių bausmių taikymo draudimą. Pavyzdžiui, paramos grupėse ir per individualias konsultacijas būtų galima skatinti pozityvias alternatyvas tokioms praktikoms.⁶⁷

Mokslininkai ir universitetai pateikė neįkainojamą informaciją apie kontekstinę analizę; duomenis ir tyrimus dėl fizinių bausmių taikymo paplitimo ir poveikio; įrodymais pagrįstą iniciatyvų poveikio vertinimą; naujoviškus sprendimus smurto problemai spręsti. Daugelyje šalių atlikti tyrimai ir gauti duomenys apie vaiko vystymąsi, smurto poveikį vaikų sveikatai, tėvų ir vaikų santykius bei smurto naudojimo praktikos perėjimas iš kartos į kartą vaidino svarbų vaidmenį formuojant pozityvios tėvystės programas ir kitas paramos tėvams formas.

62 <https://www.coe.int/en/web/children/corporal-punishment>

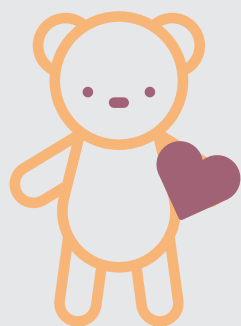
63 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Švedijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017). Kampanija buvo pavadinta „Ar galite auginti ir auklėti savo vaikus be stumdymo ar pliaukštelėjimų?“ („Kan man klara barnuppfostran utan smisk och dask?“)

64 Irina Golikova, Silamejė vaikų apsaugos asociacija, Silamejė vaikų apsaugos asociacijos veikla ir paslaugos: Pastangos teikti psichologinę pagalbą ir užkirsti kelią smurtui,

65 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Suomijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

66 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Lenkijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017), 35 p.

67 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinių bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Švedijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

05

imkimės veiksmų dėl pozityvios tėvystės

Ne visada lengva pasirinkti tinkamą programą, tačiau yra keletas veiksnių, galinčių palengvinti pasirinkimą. Tai apima apsvaustymą, kokio tikslo siekiama, kokiais principais turėtų būti grindžiami veiksmai ir kokie partneriai bus įtraukti. Būtina žinoti situaciją ir tikslinę grupę, kad suprastumėte, ar jums reikia universalios, pasirinktinės ir (ar) tikslinės programos. Taip pat svarbu išnagrinėti turimus įrodymus apie programos poveikį, įgyvendinimą ir ekonominį efektyvumą.

Paskutinėje šio pranešimo dalyje pateikiamos tam tikros rekomendacijos dėl pozityvios tėvystės iniciatyvos pasirinkimo. Joje nagrinėjami programos tikslai ir principai, pasirinkimas tarp universalios, pasirinktinės arba tikslinės programos, įrodymai, ekonominis efektyvumas ir išteklių bei įgyvendinimo partneriai.

Požiūrio ir elgesio keitimas dažnai būna sudėtingas, jautrus ir ilgalaikis procesas. Tam reikia įvairių iniciatyvų, kurios bus veiksmingiausias būdas skatinti tėvų ir globėjų elgesio bei požiūrio pokyčius, derinio.

Struktūrizuotas ir analitinis požiūris į pozityvios tėvystės veiksmų pasirinkimą padės maksimaliai padidinti poveikį bet kurioje situacijoje. Pavyzdžiui, kuriant nacionalinę paramos tėvams strategiją, pagrįstą patikima situacijos analize, gali būti užtikrinta visapusiška ir tikslinga reakcija tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmeniu. Nacionalinė strategija gali būti pagrindas ir pagalbinė priemonė planuojant, plėtojant, įgyvendinant ir vertinant programas. Ji taip pat gali padėti nustatyti, koks yra planuojamų veiksmų vaidmuo, atsakomybės ir išteklius.

5.1 PASKIRTIS, TIKSLAI IR PRINCIPAI

Pradžios taškas kuriant strategiją arba priimant sprendimus dėl pagalbos tėvams ir pozityvios tėvystės skatinimo – nustatyti pagrindinį tikslą ir principus, kuriais bus vadovaujamas.

Bendras tikslas gali būti vaikų sveikatos, vystymosi ir gerovės skatinimas; vaikų apsauga nuo fizinės ir psichinės žalos; ir (ar) teisinio draudimo įgyvendinimo skatinimas. Konkretūs tikslai gali apimti tėvų informavimą apie smurto poveikį vaikams; fizinių bausmių alternatyvų mokymą; ankstyvą smurto naudojimo atvejų nustatymą; ir socialinių tinklų skatinimą. Paskirtis ir tikslai suteikia pagrindą sprendimų dėl iniciatyvos tipo, metodikos ir įgyvendinimo partnerių priėmimo.

Taip pat svarbu nustatyti, kurie principai bus iniciatyvos pagrindas, ir apsvaustyti, kaip jie paveiks programų pasirinkimą, plėtrą, įgyvendinimą ir vertinimą.

PAVYZDŽIAI:

Kokią įtaką požiūris į vaikų teises turi idėjiniam turiniui ir metodikai?

Kokią įtaką turi įtraukiantis požiūris, grindžiamas lygybe tarp vyrų ir moterų jiems, kaip tėvams, dalijantis vaidmenis ir atsakomybe, kaip ir kada pozityvios tėvystės programos yra prieinamos?

Kaip nediskriminacinis požiūris, skirtas tėvams, turintiems vaikų su specialiaisiais poreikiais, arba naujai atvykusiems imigrantams, turi įtakos konkrečių programų pasirinkimui?

Šiomis aplinkybėmis taip pat gali būti naudinga apsvarstyti, ar pasirinkta programa turėtų būti savanoriška ir (arba) privalomojo pobūdžio. Privalomieji metodai buvo kritikuojami dėl prieštaravimo pozityvios tėvystės programų idėjoms, kurios moko ir rodo pavyzdį, kad nereikia naudoti prievartos, bei kad galimai prisideda prie atskirties. Kita vertus, galima teigti, kad gali būti sunku įtikinti kai kuriuos tėvus, kuriems labiausiai reikėtų prisijungti ir gauti naudos iš savanoriškų iniciatyvų. Programos, vykdomos pasirinktiniu ar tiksliniu lygiu gali apimti įtraukiantį ir savanorišką metodus.

Programa „Slaugytojų ir šeimos partnerystė“ yra griežtai savanoriška, tačiau ji yra skirta tėvams, kuriems labai reikia paramos. Be tėvų, kurie savanoriškai pasirenka dalyvauti intervencijoje, tėvai yra įtraukiami į sprendimų priėmimą visuose programos lygmenyse. Norvegijoje įdarbinant slaugytojas bandomajai programai, į kandidatus vertinančią komisiją buvo įtrauktos sunkų gyvenimo periodą išgyvenančios motinos. „Patyrę konsultantai“ (motinos, kurios galėjo būti įtrauktos į programą) dalyvauja vietos ir nacionaliniu lygiu veikiančiose įstaigose organizuojant bandomąją programą. Tai padėjo pagerinti programos galimybes patenkinti dalyvaujančių šeimų poreikius ir norą suteikti savo vaikams geriausią vaikystę.

5.2 PROGRAMOS PASIRINKIMAS

Siekiant maksimalios sėkmės, svarbu pasirinkti tinkamiausią programą (arba programų derinį), atitinkančią konkrečią situaciją, atsižvelgiant į tikslą, metodus ir principus, kuriais remiantis galima formuoti veiksmų pagrindą. Šiam pasirinkimui svarbu suprasti ir turėti aiškius kriterijus. Situacijos analizė gali būti sudaryta iš kelių skirtingų kriterijų, pradedant bendrais pasvarstymais, tokiais kaip turimi išteklių, iki labai specifinių, tokių kaip individualių šeimos ar tėvų poreikių.

Strateginis sprendimas pritaikyti vieną metodą (ar programą) neturėtų užkirsti kelio kito metodo naudojimui. Pavyzdžiui, sprendimas įgyvendinti nacionalinę visuotinę prevencinę programą naudojantis visuomenės sąmoningumo skatinimo kampanija netrukdo tuo pat metu vykdyti pasirinktinę programą, kuri remia tam tikrą tėvų grupę. Yra keletas straipsnių, mokslinių tyrimų ataskaitų ir medžiagos apie pozityvios tėvystės programas, kuri gali padėti šiam pasirinkimui.⁶⁸

5.3 ĮRODYMAI IR VERTINIMAI

Dažnai rekomenduojama pasirinkti ir taikyti tokią programą, kurios efektyvumas jau buvo įrodytas, o ne pradėti kurti naują programą nuo nulio. Vertinant įrodymais pagrįstas programas, svarbu ne tik atsižvelgti į vertinimo rezultatus, bet ir įvertinti taikytus kriterijus. Ar kriterijai atspindi pagrindinius principus, tokius kaip vaikų teisės, poreikiai ir nuomonė? Įrodymai gali būti nustatomi ir vertinami skirtingai, todėl taip pat svarbu atsižvelgti į taikytą metodiką, kad programa atitiktų lūkesčius ar galimus reikalavimus, keliamus programos pasirinkimui.

Taip pat svarbu planuoti ir finansuoti programos vertinimą, kad prireikus tolesnius veiksmus būtų galima pakoreguoti pagal poreikį. Kiek įmanoma labiau turėtų būti dedamos pastangos į tokį vertinimą įtraukti vaikų požiūrį.

5.4 IŠTEKLIAI IR EKONOMINIS EFEKTYVUMAS

Turimi išteklių yra svarbus lemiantis veiksnys pasirenkant programą. Išteklių dažnai yra riboti, todėl visapusiškoms, įtraukiančioms ir tikslingoms iniciatyvoms įgyvendinti reikalingų išteklių gavimas gali būti iššūkis.

Universalios programos dažnai yra pigiausias būdas pasiekti plačią tikslinę grupę. Tačiau kai kuriais atvejais gali reikėti ir būtų veiksmingiau vykdyti tikslinę arba pasirinktinę programą, skirtą atskiriems tėvams arba mažoms jų grupėms. Taip pat gali prireikti pritaikyti specialias priemones, užtikrinančias, kad būtų įtraukti tie, kuriuos sunkiausia pasiekti. Todėl atliekant ekonominio efektyvumo analizę, svarbu nustatyti ne tik turimus išteklius, bet ir tikslinės grupės charakteristikas, poreikius ir padėti bei tai, kas tam tikrame kontekste gali turėti didžiausią pridėtinę vertę ir geriausią poveikį.

Pagrindinis planavimo aspektas yra užtikrinti pakankamus įgyvendinimo ir vertinimo išteklius. Pozityvios tėvystės programos paprastai yra finansuojamos iš valstybės ir vietos valdžios institucijų biudžetų, pavyzdžiui, iš visuomenės sveikatai skirto biudžeto.

Tačiau nėra neįprasta, kad tarptautiniai rėmėjai arba privatus sektorius prisideda papildomais ištekliais. Pavyzdžiui, Latvijos programą „Angelas sargas“ finansuoja Rygos savivaldybė ir gauna papildomą finansinę ir kitokią paramą iš privataus sektoriaus bei kitų rėmėjų.⁶⁹

68 Žr., pavyzdžiui, UNODC „Įrodymų pagrindu sukurtų šeimos įgūdžių mokymo programų sudarymas“, <https://www.unodc.org/documents/prevention/family-compilation.pdf>
69 Vaikystė be smurto: Perėjimas nuo fizinio bausmių taikymo Baltijos jūros regione, Latvijos nacionalinė konsultacijų ataskaita (2017).

5.5 ĮGYVENDINIMO PLANAS

Keli subjektai gali atlikti svarbų vaidmenį kuriant, įgyvendinant ir vertinant pozityvios tėvystės programas.

- Reikėtų apsvarstyti šiuos veiksmus:
- Organizuoti visapusišką atsaką nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, kad būtų galima pasinaudoti visų susijusių subjektų vaidmenimis ir atsakomybe
- Organizuoti koordinavimą, bendradarbiavimą ir mainus tarp visų svarbiausių subjektų
- Paskirti vadovaujančią įstaigą, kuri būtų atsakinga už planavimą, priežiūrą, kompetencijų kūrimą, koordinavimą ir vertinimą
- Nustatyti, kas ar kokie partneriai turi pajėgumų ir žinių, kad galėtų įgyvendinti konkrečią iniciatyvą
- Nustatyti, kas turi prieigą, įtaką arba geriausiai atitinka įvairių grupių ar asmenų poreikius. Čia svarbūs yra patikimumo ir požiūrio faktoriai. Geografinė padėtis neturėtų daryti tokos tėvams teikiamos paramos prieinamumui ar jos kokybei.⁷⁰

⁷⁰ Geografinės ir demografinės sąlygos gali apriboti galimybę pasiūlyti intensyvesnius pasirinktinius ar tikslinius metodus, ypač jei juos teikia specialiai apmokyti darbuotojai ir (arba) naudojant tokius metodus kaip lankymasis namuose.

5.6 POZITYVIOS TĖVYSTĖS INICIATYVOS ĮGYVENDINIMO STRUKTŪRA

Toliau pateikiami klausimai, kurie padėtų valstybėms plėtoti pozityvios tėvystės iniciatyvas:

Paskirtis ir tikslai	Kokia yra pozityvios tėvystės iniciatyvos paskirtis ir konkretūs tikslai? [Tikslai – informuoti tėvus apie smurto poveikį vaikams; mokyti fizinių bausmių alternatyvų; arba kaip anksti nustatyti, ar buvo naudojamas smurtas]
Principai	Kokiais principais bus vadovujamasi įgyvendinant pozityvios tėvystės iniciatyvą ir kaip šie principai turės įtakos programos kūrimui, įgyvendinimui ir vertinimui? [Principai – vaikų teisės, praktika pagrįsti moksliniai tyrimai, praktika pagrįsti įrodymai, įtraukimas ir bendradarbiavimas]
Požiūrio tipas	Koks požiūris bus pasirinktas pozityvios tėvystės iniciatyvai? [Požiūris – bihevioristinis ar pagrįstas teisėmis]
Programos tipas	Kokio tipo programa bus pasirinkta pozityvios tėvystės iniciatyvai? [Universalus — Pasirinktinis — Tikslinis; dalyvavimas gali būti privalomas arba savanoriškas]
Metodai	Kokia metodologija, metodai ir priemonės bus naudojami? [Metodai – viešosios kampanijos, paramos tėvams programos, visuomenės sveikatos intervencija ir t. t.]
Įrodymai	Ar yra egzistuojančių, įrodymais pagrįstų modelių, kuriuos būtų galima pritaikyti? Kokie yra pagrindiniai įrodymais paremti kriterijai, kurie mus domina? Kaip jie atitinka pagrindinius principus, kuriais norime vadovautis savo veikloje?
Ištekliai	Kuris metodas yra ekonomiškiausias? Kaip galima maksimaliai padidinti poveikį ir efektyviau panaudoti pinigus? Iš kur gali būti skirti ištekliai?
Įgyvendinimas	Kas yra įgyvendinimo partneriai? Kokių veiksmų reikia imtis, kad būtų įtraukti šie subjektai? Kaip galima organizuoti ir skatinti koordinavimą, bendradarbiavimą ir mainus?
Vertinimas	Ko reikia siekiant užtikrinti tinkamą iniciatyvos vertinimą?

Vaikystė be smurto

Programos „Vaikystė be smurto“ tikslas – skatinti visišką fizinių bausmių draudimo Baltijos jūros regione įgyvendinimą, daugiašalėms suinteresuotoms šalims bendradarbiaujant, planuojant ir vykdant bendrus veiksmus. Programai vadovauja Baltijos jūros valstybių taryba ir yra bendrai finansuojama iš Europos Komisijos.

www.childrenatrisk.eu/nonviolence

Baltijos jūros valstybių taryba

1992 m. įsteigta Baltijos Jūros Valstybių Taryba (BJVT) yra politinis forumas, skirtas regioniniam tarpvyriausybiniam bendradarbiavimui ir dialogui. BJVT valstybės narės yra Danija, Estija, Suomija, Vokietija, Islandija, Latvija, Lietuva, Norvegija, Lenkija, Rusija, Švedija ir Europos Komisija. BJVT veikia per savo tinklus ir ekspertų grupes. 1998 m. BJVT pradėjo darbą įgyvendinant JT vaiko teisių konvenciją. BJVT Vaikų rizikos ekspertų grupė bendradarbiauja su nacionaliniais, regioniniais ir tarptautiniais suinteresuotais subjektais tam, kad būtų panaikintas piktnaudžiavimas, išnaudojimas, prekyba žmonėmis ir visų formų smurtas prieš vaikus. **www.cbss.org**

Regioninė iniciatyva ir partnerystė

Programa „Vaikystė be smurto“ veikia kartu su Estijos, Suomijos, Latvijos ir Švedijos ministerijomis bei Lenkijos vaikų teisių ombudsmenu. Ekspertų susitikimuose dalyvavo ir ministerijų, nacionalinių parlamentų, ombudsmeno tarnybos vaikų klausimams, akademinės bendruomenės ir organizacijų, taip pat vaikų iš daugelio Baltijos jūros regiono šalių atstovai, kurie prisidėjo prie programos ir rekomendacijų ataskaitų. Taip pat dalyvavo ir kitų Europos šalių bei institucijų ekspertai.

Visuotinė iniciatyva dėl visų fizinių bausmių vaikams panaikinimo

„Visuotinė iniciatyva dėl visų formų vaikų fizinių bausmių panaikinimo“ bendradarbiauja su vyriausybėmis ir nevyriausybėmis institucijomis siekdama visuotinio uždraudimo ir vaikų fizinių bausmių panaikinimo. Programos „Vaikystė be smurto“ tarptautinis partneris. **www.endcorporalpunishment.org**

Rekomendaciniai pranešimai

Nuoseklus vadovas dėl vaikų teisių konvencijos įgyvendinimo, siekiant uždrausti fizines bausmes

Vaikystės be smurto užtikrinimas –

Fizinių bausmių draudimo namų aplinkoje įgyvendinimo rekomendacijos

Vaikų auklėjimas be smurto –

pozityvi tėvystė, siekiant uždrausti fizinių bausmių taikymą

Palaikančių bendruomenių, skirtų vaikystei be smurto, kūrimas – sąmoningumo skatinimo kampanijos, kuriomis siekiama uždrausti fizinių bausmių taikymą

Paslaugų teikėjai – vaikystės be smurto šalininkai –

Paslaugų teikimas vaikams ir tėvams, siekiant uždrausti fizinių bausmių taikymą

Pažangos, orientuotos į vaikystę be smurto stebėjimas –

požiūrio ir elgesio pokyčių įvertinimas siekiant uždrausti fizinių bausmių taikymą.

Programai „Vaikystė be smurto“ vadovauja
Baltijos jūros valstybių taryba bendradarbiaudama su:

Estijos socialinių reikalų ministerija,
Suomijos Socialinių reikalų ir sveikatos ministerija,
Latvijos gerovės ministerija,
Lenkijos vaikų teisių ombudsmenu,
Švedijos sveikatos ir socialinių reikalų ministerija,
„Visuotinė iniciatyva dėl visų fizinių bausmių vaikams panaikinimo“

Daugiau informacijos apie programą „Vaikystė be smurto“, įskaitant jos rekomendacinius pranešimus ir kampaniją, galima rasti adresu www.childrenatrisk.eu/nonviolence

Šį projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga pagal 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietybės programą. Šis leidinys atspindi tik autorių požiūrį, o Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

GLOBAL INITIATIVE TO
**End All Corporal
Punishment of Children**